

A 25.1

ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΑ.ΣΟ.Κ.

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ
ΓΙΑ ΤΟ
"ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ"

Σάββατο 5 Δεκεμβρίου 1992

σχόλια εισαγωγικά...

Κύριοι συνάδελφοι, θα ξεκινήσω απαντώντας σε 2-3 σχόλια που έκανε ο κύριος Μητσοτάκης και ο κύριος Μάνος.

Θα ήθελα να υπενθυμίσω και στους δύο, ότι ο κύριος Μάνος αναλαμβάνων το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας μίλησε για τα δύο χαμένα χρόνια. Επομένως, το θαύμα τα οποια μας παρουσιάζουν συνέβη τελευταία. Δύο χρόνια πήγαν χαμένα. Τώρα ξεκίνησαν.

Μας είπαν επίσης ότι δεν είμαστε πλέον, οι τελευταίοι της Ευρώπης, αλλά είμαστε καλύτερα από την Ιταλία και το Βέλγιο, γιατί αυτές οι δύο χώρες έχουν ορισμένες ιδιότητες, έχουν ένα χρέος προς ΑΕΠ υψηλό, υψηλότερο του δικού μας, άρα είμαστε και καλύτεροί τους.

Να ρωτήσουμε το μέσο Ιταλό ποιό είναι το εισόδημά του και να ρωτήσουμε το μέσο Βέλγο, ποιό είναι το μέσο εισόδημά του και ύστερα θα δούμε πόσο πίσω είμαστε, περίπου το μισό του εισοδήματος του Ευρωπαίου.

Μην λεμε, λοιπόν, μεγαλοστομίες, δεν αξίζει να χάνουμε το καιρό μας.

Σ'ό,τι αφορά τους σημερινούς δείκτες της οικονομίας που είναι τόσο ενθουσιώδης ο κύριος Πρωθυπουργός όταν αναφέρεται σε αυτούς, του θυμίζουμε, ότι όλοι σχεδόν οι δείκτες που μας παρουσιάζουν τώρα για το έτος 1992 είναι σημαντικά χειρότεροι από εκείνους που εμείς παραδώσαμε το 1989.

Ο πληθωρισμός σήμερα είναι πρὸς το 16% εμείς παραδώσαμε πληθωρισμό περίπου 13%. Ένα παράδειγμα. Υστερα από 3 χρόνια κυβέρνησης δεν έχετε μπορέσει ακόμη να φθάσετε τα επίπεδα που σας έδωσε το ΠΑΣΟΚ. Ας μην κομπάζετε.

Αναφερθήκατε επίσης στο ότι πιθανότατα η Επιτροπή, η Ευρώπη, θα θεωρήσει το έργο σας θεάρεστο και θα το εγκρίνει. Αλλά μην ξεχνάμε κάτι άλλο. Η Ευρώπη ενδιαφέρεται για την Ευρώπη. Κάθε χώρα μέσα στην Ευρώπη έχει τα συμφέροντά της. Αυτό που ενδιαφέρει τις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες είναι να πέσουν τα τείχη ανάμεσα στα εθνικά, οικονομικά σύνορα. Και γρήγορα την 1η του Γενάρη πράγματι θα έχουμε την κοινή ενιαία αγορά. Οι αγορές μας θα είναι και δικές τους.

Από κει και πέρα το πνεύμα τους ακόμα παραμένει -αλλά υπάρχουν σημάδια πως αλλάζει- μονεταριστικό. Δεν τους απασχολεί η ανεργία. Δεν τους απασχολεί το κατά κεφαλήν εισόδημα οι αμοιβές των εργαζομένων. Τους απασχολούν τραπεζικά κριτήρια. Και όπως θα αναπτύξω παραπέρα, αυτή η ασθένεια έχει πάει πολύ βαθιά στην σημερινή Ευρώπη.

Θα ήθελα, επίσης, να κάνω ένα άλλο σχόλιο. Μιλάτε για πρόγραμμα. Θέλω να τονίσω ότι αυτό δεν είναι πρόγραμμα, διότι αλλιώς έχει δικίο ο Συνασπισμός. Δεν θα έπρεπε να είμαστε εδώ. Και την ίδια θέση απολύτως θα εξέφραζα και εγώ. Είναι μια συζήτηση στην οποία υποβάλλονται προτάσεις, όχι δεσμευτικές όπως νομίζω ότι δεν είναι η δική σας. Αν θέλετε να το πείτε πρόγραμμα πρέπει να φύγουμε από τη Βουλή και να γυρίσουμε να περάσουμε σε μια άλλη διαδικασία.

Οι προτάσεις που έγιναν από τον κ. Αρσένη, από το ΠΑΣΟΚ, δεν είναι καν δεσμευτικές, διότι είναι προτάσεις για διάλογο με τους κοινωνικούς φορείς. Τότε και μόνο τότε θα μπορέσουμε να πούμε "να το πρόγραμμα σύγκλισης του ΠΑΣΟΚ". Είμαστε στην πορεία να ξεκινήσουμε το διάλογο. Και γρήγορα θα έχουμε και πρόγραμμα, ελπίζω πιο γρήγορα από την ώρα που θα κληθούμε να κυβερνήσουμε την χώρα.

Οι προϋποθέσεις για ένα πραγματικό πρόγραμμα σύγκλισης

Επίσης, θέλω να τονίσω κάτι άλλο. Όλες αυτές οι προτάσεις, οι αναπτυξιακές προτάσεις -εδώ είναι πρόταση σύγκλισης- για μας είναι αναπτυξιακή πρόταση, δεν είμαστε ετερόφωτοι, θα μιλήσω γι' αυτό ξαναγίνονται κάτω από προϋποθέσεις.

Οι προϋποθέσεις αυτές αγαπητοί συνάδελφοι, είναι: Πρώτον, πορεία της ευρωπαϊκής οικονομίας στο σύνολό της. Δεύτερη προϋπόθεση είναι η πορεία της ίδιας της Κοινότητας, που σήμερα περνάει από μια πρωτοφανή κρίση. Και τρίτον, είναι το θέμα των εισφορών στη χώρα μας, πόρων από την Κοινότητα.

Μόνο όταν αυτά είναι δεδομένα μπορείς να πείς ακριβώς ποιά είναι η πρότασή σου ποιά είναι το πιο πιθανό σενάριο. Και πρέπει να πούμε, ότι οι αριθμοί δεν φέρουν την ανάπτυξη. Είναι παρα πολύ εύκολο με τα σημερινά μέσα, να κάνει κανείς ένα σενάριο να το παρουσιάσει με 350, με 500 μεταβλητές και ανάλογες σχέσεις και περίπου να θρείς αυτό που θέλεις τουλάχιστον να μάθεις με ποιά κόστος μπορείς να επιτύχεις κάποιο στόχο, αυτά έχουν μεγάλη χρησιμότητα.

Αλλά δεν προκύπτει η ανάπτυξη αυτόματα, επειδή δεν υπάρχει έστω και ένα σοβαρό πρόγραμμα. Δεν γίνεται με ευχολόγιο, αλλά γίνεται με την επιλογή συγκεκριμένων πολιτικών, με την κινητοποίηση των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας, θα έλεγα με την συστράτευση των κοινωνικών εταίρων και στα πλαίσια ενός κοινωνικού συμβολαίου. Και τονίζω εδώ ότι το κοινωνικό συμβόλαιο, δεν είναι απλώς μια φράση που όλοι την δέχονται, αλλά είναι μια διαδικασία συνεχής. Είναι τέτοια η κρίση στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, που μόνο με τέτοιες διαδικασίες μπορεί να ξεπεραστούν τα προβλήματα.

Αλλά χρειάζεται πάνω απ'όλα, επειδή μιλάμε για επενδύσεις σε σχέση με την ανάπτυξη, αξιοπιστία. Και θέλω να ρωτήσω, αν υπάρχει Έλληνας σήμερα που να πιστεύει ότι αυτή η Κυβέρνηση έχει ίχνος αξιοπιστίας. Τι έχουμε ζήσει; Υπουργός έρχεται και καταγγέλει το έργο του Υπουργείου που αναλαμβάνει.

Έχουμε ακούσει ότι δεν θα υπάρξουν νέοι φόροι. Πόσες φορές το ακούσαμε και πόσες φορές ήλθαν οι νέοι φόροι; Εδώ θα μπορούσαμε να καθήσουμε όλη τη μέρα συγκρίνοντας τις προγραμματικές δηλώσεις και πράξεις και ξέρουμε που θα πηγαίναμε. Μίλησε π.χ. ο κ. Μάνος σχετικά με την μείωση των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα. Είπε ότι για κάθε τρεις που φεύγουν, θα προσλαμβάνεται ένας. Και όμως το 91 όταν είχα πεί ότι για κάθε δύο που θα φεύγουν θα προσλαμβάνεται ένας, συνέβη ακριβώς το αντίθετο. Για κάθε έναν, προσελήφθησαν δύο. Αρα, ερμηνεύω ότι τώρα θα προσλαμβάνονται τρεις την ώρα που φεύγει ένας. Είμαι δικαιωμένος όταν το λέω αυτό και είναι συνέπεια προς την ασυνέπεια.

Η Νέα Δημοκρατία πράγματι έχει δώσει δείγματα γραφής. Ολόκληρος ο Ελληνικός λαός γνωρίζει ότι είναι ξένη στην έννοια της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Η μόνη πολιτική που ακολουθήθηκε με συνέπεια, ήταν η εισπρακτική και η επίθεση ενάντια στους εργαζομένους.

Και όλες οι κυβερνήσεις του κ. Μητσοτάκη έχουν το ρεκόρ. Είναι οι πιο αναξιόπιστες που έχουν ποτέ περάσει από το πολιτικό σκηνικό της χώρας μας.

ευρωπαϊκές εξελίξεις η αμφίβολη συνοχή και το τέλος του νεοφιλελευθερισμού...

Με υπερηφάνεια μπορώ να πώ, πως το κόμμα που εκφράζει το όραμα του Ελληνικού Λαού για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και που μπορεί να εμπνεύσει τις παραγωγικές τάξεις, είναι το ΠΑΣΟΚ.

Κατά τη συζήτηση της Συνθήκης του Μάαστριχτ τον Ιούλιο είχα πεί κάτι το οποίο θέλω να επαναλάβω σήμερα, διότι υπάρχει ένα κλίμα αισιοδοξίας που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Είχα πεί ότι το Μάαστριχτ, αυτή η Συνθήκη, αποτελεί για μας ένα εισιτήριο σ'ένα δύσκολο και άνισο αγώνα. ο αγώνας είναι άνισος γιατί στην εκκίνησή μας, είμαστε οι τελευταίοι. Ο αγώνας είναι άνισος, γιατί η Συνθήκη του Μάαστριχτ εκφράζει σχεδόν απόλυτα τα συμφέροντα και την οπτική γωνία του πλούσιου βορρά. Το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης δεν χωράει στο Μάαστριχτ.

Το Μάαστριχτ για μας αποτελεί ένα σταθμό σε μια πορεία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, σ'ένα σταθμό που θα ξεπεραστεί, αλλά και θα αλλοιωθεί στην ίδια την πορεία. Και πρόσθεσα ότι οι δείκτες-στόχοι αποτελούν τοόραμα ενός ευρωπαϊού τραπεζίτη και εκφράζουν κατά κύριο λόγο τις συντηρητικές δυνάμεις της Ευρώπης.

Δυστυχώς η Αγγλική Προεδρία επιβεβαίωσε και δικαίωσε του λόγου μου το αληθές. Θα έλθω σ'αυτό. Είναι ίσως το πιο σημαντικό σημείο της όλης συζήτησης που κάνουμε σήμερα.

Η συνοχή της Ευρώπης έχει πρόσφατα δεχθεί σοβαρά πλήγματα. η ξενοφοβία, ο νεοναζισμός, η απόφαση των πλούσιων χωρών να κλείσουν τις πόρτες τους στους πρόσφυγες που οι ίδιες δημιούργησαν με το διαμελισμό της Γιουγκοσλαβίας, έχουν όλα αυτά οδηγήσει σε ένα βαρύ κλίμα, ένα κλίμα αποπροσανατολισμού και απαισιοδοξίας.

Η ανοικτή σύγκρουση Γαλλίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες γύρω από τις συμφωνίες στα πλαίσια της GATT για την αγροτική πολιτική έχει διχάσει την Κοινότητα. Μετά τα δύο κύματα υποτιμήσεων -Αγγλία, Ιταλία, Ιαπωνία, Πορτογαλία- η σταθερότητα του μηχανισμού ισοτιμιών έχει καταρρεύσει. Μπορούμε μάλιστα να πούμε ότι πλησιάζουμε τώρα μια περίοδο ανταγωνιστικών υποτιμήσεων, περίοδο που εγκαινίασε βέβαια η Αμερική επιτρέποντας στο δολλάριο να παραμείνει υποτιμημένο για να ενισχύσει το εμπορικό της ισοζύγιο. Και αυτές τις μέρες κρίνεται και η τύχη του φράγκου.

Ας μην επιχαίρει ο κ. Μητσοτάκης για την σκληρή δραχμή. Η σκληρή δραχμή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό -έχει την διολίσθηση της βέβαια- στο ό,τι ακόμα δεν έχουν αρθεί όλα τα εμπόδια κίνησης κεφαλαίου.

Θέλω να τονίσω ότι η σκληρή δραχμή έχει βαρύτερες επιπτώσεις στις εξαγωγές και την ανάπτυξη.

Δεν είναι κάτι δηλαδή το οποίο πρέπει να εγκριθεί έτσι και αλλιώς. Δεν είναι τίτλος τιμής. Αυτό θέλω να τονίσω, οικονομικά μιλώντας.

Πιο εντυπωσιακό για το μέλλον της Ευρώπης είναι βέβαια η άρνηση της Γερμανίας -και πρέπει να μείνω σ'αυτό λίγο- να προβεί σε ελάχιστη ακόμα παραχώρηση σαν πράξη αλληλεγγύης προς τους υπόλοιπους εταίρους στο θέμα του ύψους των επιτοκίων.

Έτσι η Γερμανία δεν διστάζει να οδηγήσει την Ευρώπη σε μια βαθύτερη ύφεση, ώστε όλοι να πληρώσουν για τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η ένωση.

Μήπως όμως η Γερμανία παρόλη την ακαμψία της προσφέρει στην Κοινότητα ένα στερεό σημείο αναφοράς; Η απάντηση είναι αρνητική. Αν πολλές χώρες της Κοινότητας ανακαλύπτουν τώρα -ελπίζω να το ανακαλύψει και η ελληνική Κυβέρνηση- ότι οι όροι του Μάαστριχτ είναι πολύ ανελαστικοί για μια φυσιολογική πορεία των οικονομιών τους, αν σταδιακά τους εγκαταλείπουν για μια ηπιότερη και πιο δημιουργική πορεία, για την Γερμανία οι όροι του Μάαστριχτ δεν είναι αρκετά αυστηροί.

Ηδη ο Διοικητής της BUNTENS BANK ο Χέλμουτ Σλέσιγκ μας πληροφορεί ότι ο στόχος του Μάαστριχτ για τον πληθωρισμό -δεν είναι απαραίτητο να σας τον υπενθυμίσω- είναι πολύ ελαστικός. Προτείνει αντ'αυτού ένα μόνιμο σταθερό ρυθμό πληθωρισμού 2%. Εκεί! Ενώ ο τώως διοικητής της ίδιας τράπεζας, ο Πέελ, προτείνει να εγκαταλειφθεί το Μάαστριχτ, στη θέση του να δημιουργηθεί μια "ζώνη μάρκου", που θα περιλαμβάνει την Γερμανία, τη Γαλλία, την Ολλανδία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, καθώς και την Ελβετία και

την Αυστρία. Και αυτή η πρόταση, αγαπητοί συνάδελφοι, έχει θρει πλατειά υποστήριξη από πολλούς παράγοντες της πλούσιας Ευρώπης του Βορρά.

Και ας μην ξεχνάμε πως αρκετές ευρωπαϊκές χώρες που στη πορεία προς το Μάαστριχτ έγιναν πλήρη μέλη του μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών είχαν ήδη μια πολύ πικρή συγκομιδή. Η επιμονή σε πολιτικές δύσκαμπτων συναλλαγματικών ισοτιμιών έχει ήδη συμβάλλει στην εμβάθυνση της κρίσης που έχει πλήξει την Ευρώπη. Υφεση που συνοδεύεται από ανεργία που πλησιάζει ήδη το 11%. Ως μέσος όρος είναι για το '93 η πρόβλεψη.

Αλλά ευτυχώς ήδη υπάρχουν τα πρώτα σημάδια αφύπνισης της Ευρώπης. Υπάρχει μια χαλάρωση στις δημοσιονομικές πολιτικές των μελών της Κοινότητας. Το άθροισμα των δημοσιονομικών ελλειμμάτων τους έχει ανέβει στο 2,8% του κοινοτικού ΑΕΠ το '89 στο 5% σήμερα το '92. Αυτό είναι ολίγον αστείο. Σημαίνει ότι στην πράξη η Ευρώπη συλλογικά έχει εγκαταλείψει τον ονομαστικό στόχο που είναι 3% και έτσι σήμερα η ίδια η Ευρώπη δεν μπορεί να είναι δεκτή για συμμετοχή στην οικονομική και νομισματική ένωση. Το συμπέρασμα αυτής της ειρωνικής εξέλιξης είναι ότι δεν πρέπει να δίνουμε προτεραιότητα στους φευγαλέους ονομαστικούς στόχους του Μάαστριχτ. Προτεραιότητα έχουν για μας οι πραγματικοί στόχοι, τα πραγματικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Χώρα και ο Λαός μας, η οικονομική ανάπτυξη, η απασχόληση, η παραγωγικότητα, η ανταγωνιστικότητα, η κοινωνική δικαιοσύνη. Τελικά κάθε μορφή σύγκλισης στους δημοσιονομικούς και νομισματικούς στόχους του Μάαστριχτ πρέπει να απαντήσει σε τρία τουλάχιστον ερωτήματα: Συμβάλλει στην ανάπτυξη; Αυξάνει την απασχόληση; Συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας; Είναι κοινωνικά ανεκτή;

Μίλησα για αφύπνιση. Πράγματι η ύφεση στην Ευρώπη θαθαίνει. Του χρόνου θα έχουμε το πολύ 1% αύξηση του ΑΕΠ. Ο ρυθμός μεγέθυνσης του κοινωνικού ΑΕΠ μειώνεται, ενώ αυξάνεται η ανεργία. Η στάση της Δανίας, μα ακόμη και της Βρεταννίας συμβάλλουν στη δημιουργία ενός κλίματος απαισιοδοξίας που επηρεάζει αρνητικά τις επενδύσεις. Γι'αυτό δεν είναι καθόλου παράξενο πως η επιτροπή τώρα μιλάει για ένα πακέτο αναθέρμανσης της οικονομίας σε στυλ Κεϋνσιανό. Ήδη ο φιλελευθερισμός "πνεεί τα λοίσθια" ύστερα από τις καταστροφές που έφερε στις οικονομίες της Δυτικής Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών. Η επάνοδος προς τον Κένυς έχει κάνει τα πρώτα της βήματα.

Βορράς-Νότος και Πακέτο Ντελόρ ΙΙ

Στην πορεία προς μία ενιαία αγορά, με κοινό νόμισμα, είναι αναπόφευκτο να ενταθεί η πόλωση Βορρά και Νότου. Δεν χρειάζεται να επαναλάβω πιστεύω το τι συνέβη με την γερμανική ενοποίηση. Κοινό νόμισμα, Κοινή Αγορά, 40% ανεργία στην Ανατολική Γερμανία 110 δις δολάρια ετησίως από τη Δυτική Γερμανία στην Ανατολική Γερμανία επί 10 ολόκληρα χρόνια.

Αυτά τα φαινόμενα πρέπει να τα αναμένουμε -δεν θα μας τα πούν οι υπολογιστές μας- και θα πρέπει να προστατευθούμε από τη σύγκρουση, τη μεγάλη αυτή σύγκρουση η οποία υποθόσκει σήμερα στην Κοινότητα. Γιατί μεθαύριο ανοίγει η Κοινή Αγορά και ξεκινάμε σ'αυτή την πορεία πόλωσης Βορρά-Νότου. Ο Βορράς θα γίνεται πλουσιότερος και ο Νότος φτωχότερος.

Ετσι αντί για σύγκλιση μπορεί να έχουμε απόκλιση των οικονομιών της Ευρώπης. Κάτι τέτοιο μπορεί να αποφευχθεί μόνο αν υπάρξει ουσιαστική δημοσιονομική πολιτική στο κοινοτικό επίπεδο. Και ασφαλώς ο σημερινός προϋπολογισμός της Κοινότητας δεν αφήνει ουσιαστικά περιθώρια για την απαραίτητη αναδιανεμητική πολιτική στο χώρο της Ευρώπης.

Είναι πράγματι εκπληκτικό πως η Κυβέρνηση καταθέτει μια "πρόταση σύγκλισης" της ελληνικής οικονομίας χωρίς σαφή αναφορά, είτε στον προϋπολογισμό της Κοινότητας, είτε στο πακέτο Ντελόρ ΙΙ. Και όμως τόσο η οροφή των ιδίων πόρων, όσο και το πακέτο Ντελόρ ΙΙ είναι αποφασιστικής σημασίας -τονίζω, αποφασιστικής σημασίας- για την πορεία της ελληνικής οικονομίας.

Η αρχική πρόταση της επιτροπής, του Ντελόρ δηλαδή, τροποποιήθηκε κάτω από σημαντικές πιέσεις των πλουσίων του Βορρά. Αλλά και η τροποποιημένη αυτή πρόταση δεν έγινε δεκτή. Μιλώ για απόφαση της 27 Νοέμβρη. Η πρόταση της Προεδρίας, της αγγλικής Προεδρίας, είναι και απαράδεκτη και προκλητική για τις χώρες του Νότου.

Σύμφωνα με την πρόταση της αγγλικής Προεδρίας οι νέες δημοσιονομικές προοπτικές, καλύπτουν την 7 ετία 1993-1999. Το ανώτατο όριο των ιδίων πόρων θα παραμείνει στο 1,2% του Κοινοτικού ΑΕΠ.

Και μάλιστα για την ακρίβεια έχουμε για όλα τα χρόνια το μέγιστο 1,2% που είναι και σήμερα και ήταν χθές, για τα έτη 1993, 1994, 1995, Το 1996 θα φθάσει στο 1,22%, το 1997 στο 1,23% και στο 1,25% -η τελική οροφή- στα έτη 1998 και 1999.

Αυτό να το συγκρίνουμε τώρα με την πρόταση την τροποποιημένη, ύστερα από συμβιβασμό -πρόταση του Ντελόρ-. Και ήταν: Το 1993, 1,24%, 1,25% το 1994, 1,26% το 1995, 1,28% το 1996, 1,30% το 1997, 1,31% το 1998 και 1,32% το 1999, ενώ η αρχική του πρόταση ήταν 1,37% κάτι που τότε θεωρούσαμε εμείς πάρα πλύ λίγο.

Σε ότι αφορά το Ταμείο Συνοχής, η αγγλική πρόταση προβλέπει η χρηματοδότησή του να φθάσει στα 12.250.000.000 ECU, στα 7 χρόνια έναντι 15.000.000.000 ECU που προτείνει ο Ντελόρ.

Τα διαρθρωτικά ταμεία από 17 δισ. σχεδόν 18 δισ. το 1992 να φθάσουν τα 23 δισ. ECU το 1999, αντί 27.700.000.000 που προτείνεται στο τροποποιημένο συμβιβαστικό πακέτο Ντελό II.

Αυτά είναι απαράδεκτα πράγματα, κύριοι συνάδελφοι. Μας κοροϊδεύουν! Είναι η απλή λέξη.

Η πιο κάθετη και σκληρή αντίδραση ήταν της Ισπανίας. Πράγματι ο Φελίππε Γκονζάλες εκεί έχει πάρει τη σημαία και δίνει τη μάχη. Δήλωσε δε και ο Ντελόρ ότι η Βρεταννική πρόταση δεν σέβεται καν το πνεύμα του Μάαστριχτ, όταν πλούσιοι και φτωχοί έρχονται μαζί -υποτίθεται ότι θα φτιάξουν μια ενωμένη Ευρώπη- είναι αναμφισβήτητο ότι θα χρειαστεί μεταφορά πόρων και παραγωγικής υποδομής από τις πλούσιες στις φτωχότερες.

Αρα, η μάχη θα δοθεί στο Εδιμβούργο. Εάν δεν υπάρξει συμφωνία η Κοινότητα θα προχωρήσει το 1993 χωρίς προϋπολογισμό, χωρίς δημοσιονομικές προοπτικές, χωρίς έναρξη εφαρμογής της συνθήκης του Μάαστριχτ και χωρίς φιλοδοξίες για την πραγματοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η κακή προετοιμασία της συμφωνίας του Μάαστριχτ στο ξεκίνημα ίσως οδηγήσει σε αυτό το αποτέλεσμα.

Κυβέρνηση μικρότερη των περιστάσεων για τη χώρα μας...

Λυπούμαι, ότι σε αυτή τη μεγάλη σύγκρουση που έρχεται και έχει φανεί από καιρό, η κυβέρνηση της Ν.Δ. επεδίωξε κατ'εξοχήν μόνο δημόσιες σχέσεις. Δεν έχει επιδείξει στις Βρυξέλλες τη διεκδικητική εκείνη αποφασιστικότητα που είναι απαραίτητη, εάν δεν πρόκειται να έχουμε μοιραία εξέλιξη για την οικονομία μας στα πλαίσια του κοινοτικού γίγνεσθαι.

Εδώ και τώρα, τελευταία στιγμή η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να επιμείνει να περισώσει ό,τι μπορεί να περισωθεί.

Αλλά υπάρχουν δύο πράγματα στα οποία η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να σταθεί.

Να μην υποχωρήσει το Εδιμβούργο σε οποιονδήποτε συμβιβασμό γύρω από το πακέτο Ντελόρ. Άκουσα τη λέξη "συμβιβασμό". Αυτή να φύγει από τη θέση της ελληνικής κυβέρνησης.

Να μη δεχθεί καμμία συζήτηση για τη διεύρυνση της Ευρώπης, πριν να έχουμε εξασφαλίσει το διπλασιασμό των πόρων στα διαρθρωτικά ταμεία -αρχική πρόταση- και στο ταμείο συνοχής.

Δεν μπορούμε να πάμε ξυπόλητοι στα αγκάθια. Και κάνω αυτή την προειδοποίηση, εάν η Ελλάδα-η Ισπανία θα βοηθήσει, είναι ήδη πρωτοπόρων- δεν συμπαρασταθεί έτοιμη να ασκήσει το δικαίωμα της αρνησικυρίας, να πει "όχι, δεν υπάρχει προϋπολογισμός". Αυτό μάλιστα, αυτό είναι το χρέος της ελληνικής κυβέρνησης.

Το μέγα σφάλμα των χωρών του Νότου, όπως είχαμε τονίσει παλαιότερα στη Βουλή, ήταν η υπογραφή της συνθήκης χωρίς την ενσωμάτωση δεσμεύσεων για την χρηματοδότηση των προγραμμάτων της Κοινότητας. Το πρόγραμμα σύγκλισης που κατέθεσε η κυβέρνηση, πράγματι δεν αξίζει να συζητηθεί στα σοβαρά.

Αποτελεί ένα κατασκεύασμα της τελευταίας στιγμής -αλλιώς πως εξηγούνται οι 48 ώρες- με κύριο στόχο τη δημιουργία εντυπώσεων. Είναι αλήθεια ότι μιλά, για πρώτη φορά, για ανάπτυξη ως το κλειδί διεξόδου από την κρίση στην οποία μας οδήγησαν. Ποιός όμως πράγματι θα την πιστέψει; Ποιός θα πιστέψει ότι θα ξεφύγει από το σύνδρομο και την πολιτική της λιτότητας, της ανελέητης επίθεσης ενάντια στα εισοδήματα των εργαζομένων, της παράδοσης της αγροτικής μας οικονομίας στα κυκλώματα των μεγαλοεμπόρων, της αδιαφορίας για την τύχη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, τις ιδιωτικοποιήσεις επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας και στρατηγικών τομέων της οικονομίας, προς βλάβη του εθνικού συμφέροντος και με σκανδαλώδη αδιαφάνεια;

Πρέπει να σας πω ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως είναι ο Ο.Τ.Ε., όπως είναι η Δ.Ε.Η. -ενδεικτικά ομιλώ- είναι αδύνατον να δεχθούμε το νέο καθεστώς, το οποίο είναι εθνικά επικίνδυνο και οικονομικά λαθεμένο και οπωσδήποτε θα ακυρώσουμε αυτές τις συμβάσεις.

Ας μη μένει καμία αμφιβολία γι'αυτό. Αναφερόμαστε και στους επενδυτές που είναι πρόθυμοι να προσέλθουν.

Ποιός θα πιστέψει ότι διαθέτει η Κυβέρνηση άλλη πολιτική από εκείνη που εφάρμοσε τα τελευταία τρία χρόνια, πολιτική σκληρή, ταξική, αντιλαϊκή, αναποτελεσματική, πολιτική που χαρακτηρίζεται από χάος;

Ποιά αξιοπιστία διαθέτει για να πείθει πιθανούς επενδυτές όταν οι κανόνες του παιχνιδιού αλλάζουν από μέσα σε μέρα; Είναι ασφαλώς εύκολο να επιλέξει κανείς ένα οικονομικό σενάριο. Δεν αρκούν οι αριθμοί, το είπαμε και πριν. Για να γίνουν πιστευτοί οι αριθμοί, πρέπει να υπάρχει η κατάλληλη κοινωνική και οικονομική δυναμική, που να στηρίζει αυτή την προσπάθεια. Κάτι τέτοιο είναι ξένο για μία Κυβέρνηση η οποία γνωρίζει μόνο το "αποφασίζουμε και διατάσσουμε" και διώκουμε _και ποινικώς διώκουμε ακόμη εκείνους_ που δεν υπακούουν. Έτσι φτιάχνεται το κλίμα της συστράτευσης και των κοινωνικών αγώνων για να ξεπεράσουμε αυτή την κρίσιμη δεκαετία;

Οι θέσεις μας...

Για μας, για το ΠΑ.ΣΟ.Κ., προϋπόθεση για την ανάπτυξη της οικονομίας μας είναι μία εθνική, κοινωνική συμφωνία, ένα κοινωνικό συμβόλαιο.

Βασικοί στόχοι αυτής της συμφωνίας είναι η αύξηση της παραγωγικότητας, η σταδιακή αύξηση των επενδύσεων και η κοινωνική δικαιοσύνη.

1. Η αύξηση της παραγωγικότητας προϋποθέτει επενδύσεις, εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού και εκσυγχρονισμό της οργανωτικής δομής, τόσο του ιδιωτικού, όσο και του δημόσιου τομέα.

Εμφαση πρέπει να δοθεί στην παιδεία. Θα έλεγα ότι το κύριο θέμα που πρέπει να μας απασχολεί για το μέλλον του τόπου είναι η παιδεία. Γιατί τις σημερινές εξελίξεις εκτιμάται ότι η πιο αποφασιστική πλουτοπαραγωγική πηγή, πάνω απ'όλα τ'άλλα είναι ο εκπαιδευμένος άνθρωπος, άνθρωπος με παιδεία, η τεχνογνωσία επίσης. Αυτός είναι ο πιο σημαντικός μακροπρόθεσμος στόχος και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σε κάθε αναπτυξιακό πρόγραμμα.

2. Η κοινωνική δικαιοσύνη είναι η προϋπόθεση για την κοινωνική συνοχή, που με τη σειρά της είναι προϋπόθεση για την αύξηση της παραγωγικότητας. Και αυτό σημαίνει αύξηση χρόνου με χρόνο, στα πλαίσια της μεγέθυνσης του ΑΕΠ, του πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων και βέβαια την επαναφορά στον

κοινωνικό μισθό που ήταν μία από τις μεγάλες προσφορές του ΠΑΣΟΚ στη Χώρα μας και που θα γίνει ξανά και γρήγορα πραγματικότητα.

Υγεία, Πρόνοια, Περιβάλλον. Και σημαίνει αυτό θέβαια και τη θεσμοθέτηση ενό δικαίου και αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος.

Το ΠΑΣΟΚ έχει θέσεις και θα είναι όλες γνωστές πριν από την ώρα που θα αναλάβουμε τα ηνία της διακυβέρνησης της Χώρας.

3. Η τύχη της αγροτικής οικονομίας έχει ιδιαίτερη σημασία για την οικονομική και κοινωνική πορεία της χώρας μας. Το λέω γιατί θα ξεκινήσει ξανά μετανάστευση προς τα μεγάλα αστικά κέντρα. Και αυτό σημαίνει ότι πρέπει να κάνουμε κάθε τι δυνατό για να γίνουμε ανταγωνιστικοί. Στα πλαίσια της ΚΑΠ αυτός είναι ο δρόμος. Και αυτό σημαίνει ασφαλώς, ανάμεσα σε πολλά άλλα μέτρα, την αναδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής.

Δεν αρκεί όμως αυτό. Δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί η ΚΑΠ. Στο μεταξύ θα πρέπει να είμαστε ετοιμοί να στηρίξουμε το αγροτικό εισόδημα και να φέρουμε ξανά ζωντάνια στο συνεταιριστικό κίνημα της Χώρας.

4. Οι μικρομεσαίοι οι οποίοι καταστρέφονται λοιπόν πρέπει να προστατευθούν από την επίθεση των γιγάντων με θεσμικές και οργανωτικές αλλαγές, αφαλώς μερικές από τις οποίες θα πρέπει να συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητάς τους. Κοινοπραξίες, συνεταιρισμοί, βοήθεια από την πολιτεία, τεχνικές γνώσεις. Είναι πεδίο μάχης. Για σκεφθείτε τη κοινωνική πόλωση θα έχουμε στην Ελλάδα και τι περίεργη κατανομή των πολιτών στην πατρίδα μας αν εξαφανιστεί η μεσαία τάξη. Και αυτός είναι ένας από τους μεγάλους επικείμενους κινδύνους. Κοιτάζουμε τους αριθμούς, δεν κοιτάζουμε τις κοινωνικές εκφάνσεις αυτών των αριθμών.

5. Μια άλλη διάσταση της πολιτικής μας που πρέπει οπωσδήποτε να συνδέεται με την εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού, είναι η προώθηση το γρηγορότερο δυνατό της σύγχρονης τεχνολογίας, τεχνογνωσίας και η στήριξη ερευνών. Και σήμερα το καθεστώς αυτό στην Ελλάδα είναι ανύπαρκτο. Είναι ανύπαρκτο είδος. Παρ'όλο ότι έχουν πολλά ιδρύματα δημιουργηθεί κοντά στα πανεπιστήμια με πόρους της ΕΟΚ, σωστή δουλειά στο τομέα αυτό δεν γίνεται.

6. Και τέλος η περιφερειακή πολιτική παίζει τεράστιο λόγο. Εχουμε τώρα ζώνες οι οποίες φυτοζωούν στην Ελλάδα. Και ξεκινάει μια μετανάστευση και προς το εσωτερικό και προς το εξωτερικό. Λαύριο, Πάτρα, Κοζάνη, υπάρχει μια μεγάλη λίστα. Αλλά υπάρχουν και άλλα προβλήματα.

Δεν είναι δυνατό να διαμορφώσεις οικονομική πολιτική στην Ελλάδα που να μη λάβει υπόψη την ανάγκη να υπάρξουν επενδύσεις και επιχειρηματική και παραγωγική ζωντάνια στις παραμεθόριες περιοχές της πατρίδας μας.

Αλλιώςτικα θα τις εγκαταλείψουμε και θα βρεθούν μπροστά σε ένα τεράστιο εθνικό κίνδυνο. Εχει αυτό ίσως, κύριοι συνάδελφοι, την πρώτη προτεραιότητα στη διαμόρφωση οποιουδήποτε οικονομικού προγράμματος.

επίλογος για μια άλλη κυβέρνηση...

Είναι σαφές ότι το πεδίο της δράσης τώρα και η αναμέτρηση ανάμεσα στις συντηρητικές και προοδευτικές πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις σε ένα μεγάλο βαθμό μεταφέρεται στο ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τόνισα πώς το όραμα της Ευρωπαϊκής ένωσης δεν χωράει στη συνθήκη του Μάαστριχτ και αυτό γιατί διαμορφώθηκε κατά κύριο λόγο από τις συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις της Ευρώπης.

Όταν το πολιτικό σκηνικό αλλάξει στην Ευρώπη, τότε θα ανοίξουν οι ορίζοντες για τη δημιουργία μιας πραγματικά ομόσπονδης Ευρώπης. Μόνο οι προοδευτικές δυνάμεις μπορούν να μετατρέψουν το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης σε χειροπιαστή πραγματικότητα.

Η Ελλάδα, εδώ τουλάχιστον, είμαστε βέβαιοι, θα είναι πρότοπόρα. Ζούμε απίστευτες εμπειρίες αυτές τις μέρες. Ποτέ μα ποτέ δεν έχουν συμβεί στην χώρα μας αυτά που συμβαίνουν σήμερα.

Η κυβέρνηση έχει οδηγήσει τη Χώρα και στη σήψη και στο χάος. Μιλάμε σήμερα για πρόγραμμα σύγκλισης της κυβέρνησης. Ποιάς κυβέρνησης; Γιατί για μας κυβέρνηση σήμερα, ουσιαστικά δεν υπάρχει. Υπάρχει ένα κωμικοτραγικό, περισσότερο τραγικό θέαμα για τον τόπο.;Μοιραίοι άνθρωποι υποδύονται σήμερα την κυβέρνηση και είναι όλοι, μα όλοι συνυπεύθυνοι.

Και οι εντός και οι εκτός και οι εντός-εκτός και επι τα αυτά.

Όσοι στηρίζουν με την ψήφο τους όλα εκείνα που οι ίδιοι καθημερινά καταγγέλουν. Είναι όλοι συνυπεύθυνοι απέναντι στον Ελληνικό Λαό.

Για ποιές θέσεις θα μιλήσουμε σήμερα, για ποιά σύγκλιση; Το πρόγραμμα σύγκλισης από τη φύση του αφορά το μέλλον του τόπου. Αναφέρεται στην 10ετία. Μπορεί να μιλήσει για το μέλλον, μπορεί να σχεδιάσει για το μέλλον μια κυβέρνηση που δεν έχει καν παρόν; Μια κυβέρνηση μηδενικής αξιοπιστίας, μια κυβέρνηση ανίκανη και επικίνδυνη και για το Έθνος και για το Λαό.

Συνήθιζα να κλείνω τις ομιλίες μου, λέγοντας ότι ο κ. Μητσοτάκης μία μόνο προσφορά μπορεί να κάνει, να παραιτηθεί. Δεν θα το πω σήμερα, γιατί δεν είναι απαραίτητο. Απλώς, να φύγει.